

Oğuz Kağan Destanı Konusu Özeti Hakkında Kısaca Bilgi

Uygur harfleriyle yazılı olan Özgün nüshası Paris kütüphanesinde. Bu destanlarda Hun Hükümdarı Mete'nin doğuşu, kağan oluşu, Türk birliğini kuruşu; ölümünden önce de ülkesini oğulları arasında paylaştırışı anlatılır. Ebul Gazi Bahadır Han'ın Secere-i Terakime'sinde Hun-Oğuz destanı ile (Mete Destanı) ilgili bölümler bulunmaktadır. Uygur harfleriyle yazılı olan özgün nüshası Paris kütüphanesinde.

Oğuz Kağan destanı, M.Ö. 209-174 tarihleri arasında hükümdarlık yapan Hun hükümdarı Mete'nin hayatı üzerine kurulmuştur. Tüm Türk destanlarında olduğu gibi bu destanın da ilk şekli günümüze ulaşmamıştır.

Bugün, elimizde Oğuz destanının üç farklı biçimi bulunmaktadır. XIII ile XVI yüzyıllar arasında Uygur harfleriyle yazılmış ve islâmiyetten önceki inancı yansıtan varyantın ilk örneği temsil ettiği kabul edilebilir.

XIV. yüzyıl başında yazıldığı bilinen Reşideddîn'in Câmi üt-Tevârih adlı eserinde yer alan Farsça Oğuz Kağan Destanı İslâmi varyantların ilkinin temsil etmektedir.

Oğuz Kağan Destanının üçüncü varyantı ise XVII. yüzyılda Ebü'l-Gazî Bahadır Han tarafından Türkmenler arasındaki sözlü rivayetlerden ve önceki yazmalardan faydalanarak yazılmıştır.

Oğuz Kağan Destanının İslâmiyet Öncesi Rivayeti Ay Kağan'ın yüzü gök , ağzı ateş, gözleri elâ , saçları ve kaşları kara perilerden daha güzel bir erkek evladı oldu. Bu çocuk annesinden ilk sütü emdikten sonra konuştu ve çiğ et , çorba ve şarap istedi. Kırk gün sonra büyüdü ve yürüdü.

Ayakları öküz ayağı , beli kurt beli, omuzları samur omzu, göğsü ayı göğsü gibiydi. Vücudu baştan aşağı tüylüydü. At sürüleri güder ve avlanırdı. Oğuz'un yaşadığı yerde çok büyük bir orman vardı. Bu ormanda çok büyük ve güçlü bir gergedan yaşıyordu. Bir canavar gibi olan bu gergedan at sürülerini ve insanları yiyordu. Oğuz cesur bir adamdı.

Günlerden bir gün bu gergedanı avlamağa karar verdi. Kargı, yay, ok, kılıç ve kalkanını aldı ve ormana gitti. Bir geyik avladı ve onu söğüt dalı ile ağaca bağladı ve gitti. Tan ağarırken

geldiğinde gergedanın geyiği almış olduğunu gördü. Daha sonra Oğuz, avladığı bir ayıyı altın kuşağı ile ağaca bağladı ve gitti.

Tan ağarırken geldiğinde gergedanın ayıyı da aldığını gördü. Bu sefer kendisi ağacın altında bekledi. Gergedan geldi ve başı ile Oğuz'un kalkanına vurdu. Oğuz kargı ile gergedanı öldürdü. Kılıcı ile başını kesti. Gergedanın barsaklarını yiyen ala doğanı da oku ile öldürdü ve başını kesti.

Günlerden bir gün Oğuz Kağan Tanrıya yalvarırken karanlık bastı. Gökten bir gök ışık indi. Güneşten ve aydan daha parlaktı. Bu ışığın içinde alnında kutup yıldızı gibi parlak bir ben bulunan çok güzel bir kız duruyordu. Bu kız gülünce gök tanrı da gülüyor, kız ağlayınca gök tanrı da ağlıyordu. Oğuz bu kızı sevdi ve bu kızla evlendi.

Günler ve gecelerden sonra bu kız üç oğlan çocuk doğurdu. Çocuklara Gün, Ay ve Yıldız isimlerini verdiler.

Oğuz ormanda ava çıktığı günlerden birinde göl ortasında bir ağaç gördü. Ağacın kovuğunda gözü gökten daha gök, saçı ırmak gibi dalgalı, inci gibi dişli bir kız oturuyordu. Yeryüzü halkı bu kızın güzelliğini görse dayanamaz ölüyoruz derlerdi. Oğuz bu kıza aşık oldu ve onunla evlendi. Günlerden gecelerden sonra Oğuz'un bu kızdan da üç oğlu oldu. Bu çocuklara Gök, Dağ ve Deniz isimlerini koydular.

Oğuz Kağan büyük bir toy(şenlik) verdi. Kırk masa ve kırk sıra yaptırdı. Çeşit çeşit yemekler,şaraplar, tatlılar, kıymızlar yediler ve içtiler. Toydan sonra Beylere ve halka Oğuz Kağan şunları söyledi:

Ben sizlere kağan oldum

Alalım yay ile kalkan

Nişan olsun bize buyan

Bozkurt olsun bize uran

Av yerinde yürüsün kulan

Daha deniz, daha müren

Güneş bayrak gök kurıkan

Oğuz Kağan bu toydan sonra dünyanın dört bir tarafına elçilerle şu mektubu gönderdi:” Ben Uygurların kağanıyım ve yeryüzünün dört köşesinin kağanı olmam gerekir. Sizden itaat dilerim. Kim benim emirlerime baş eğerse, hediyelerini kabul eder ve onu dost edinirim. Kim baş eğmezse, gazaba gelirim. Onu düşman bilirim. Onunla savaşır ve yok ettiririm”.

Yine o zamanlarda sağ yanda bulunan Altun Kağan, Oğuz Kağan’a pek çok altın gümüş ve değerli taşlar hediye etti ve ona itaat ederek dostluk kurdu. Oğuz Kağanın sol yanında ise askerleri ve şehirleri çok olan Urum Kağan vardı. Urum Kağan Oğuz Kağanı dinlemezdi. Oğuz Kağan’ın isteklerini gene kabul etmedi.

Oğuz Kağan gazaba geldi, bayrağını açtı ve askerleriyle birlikte Urum Kağana doğru yürüdü. Kırk gün sonra Buz Dağın eteklerine geldi. Çadırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağanın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü gök yeleli büyük bir erkek kurt çıktı. Kurt: ” Ey Oğuz, sen Urum üzerine yürümek istiyorsun; Ey Oğuz ben senin önünde yürüyeceğim.”dedi.

Bunun üzerine Oğuz çadırını toplattırdı ve ordusuyla birlikte kurdu izlediler. Gök tüylü gök yeleli büyük erkek kurt itil Müren denizi yakınındaki Kara dağın eteğinde durdu.

Urum Hanın ordusu ile Oğuz Kağanın ordusu arasında büyük savaş oldu. Oğuz Kağan savaşı kazandı, Urum Hanın hanlığını ve halkını aldı. Oğuz Kağan ve askerleri Gök tüylü ve gök yeleli kurdu izleyerek itil ırmağına geldiler. Oğuz Kağan’ın beylerinden Uluğ Ordu bey itil ırmağını geçmek için ağaçlardan sal yaptı ve böylece karşıya geçtiler. Oğuz’un bu buluş hoşuna gittiği için bu Uluğ Ordu Bey’e “Kıpçak” adını verdi.

Gök tüylü gök yeleli kurdu izleyerek yeniden yola devam ettiler. Oğuz Kağan’ın çok sevdiği alaca atı Buz Dağa kaçtı. Oğuz Kağanın çok üzüldüğünü gören kahraman beylerinden biri Buz Dağa çıktı ve dokuz gün sonra alaca atı bularak geri döndü. Oğuz Kağan atını ve karlarla örtünmüş kahraman beyi görünce çok sevindi.

Atını getiren bu beye: ” Sen buradaki beylere baş ol. Senin adın ebediyen Karluk olsun.”

dedi. Bir süre ilerledikten sonra gök tüylü ve gök yeleli erkek kurt durdu. Çürçet yurdu adı verilen bu yerde Çürçetlerin kağanı ve halkı Oğuz Kağana boyun eğmeyince büyük savaş başladı. Oğuz Kağan, Çürçet Kağanı yendi ve halkını kendisine bağladı.

Oğuz Kağan, ordusunun önünde yürüyen bu gök tüylü gök yeleli erkek kurtla Hint, Tangut, Suriye, güneyde Barkan gibi pek çok yeri savaşarak kazandı ve ülkesine kattı. Düşmanları üzüldü, dostları sevindi. Pek çok ganimet ve atla birlikte evine döndü.

Günlerden bir gün Oğuz Kağanın tecrübeli bilge veziri Uluğ Bey rüyasında bir altın yay ve üç gümüş ok gördü. Altın yay gün doğusundan gün batısına kadar uzanıyordu. Üç gümüş ok da kuzeye doğru gidiyordu. Oğuz Kağan bu rüyayı dinleyince yurdunu evlatları arasında paylaştırdı.

Türk Destanları

- Köroğlu Destanı
- Danişmend Gazi Destanı (Danişmend-Name)
- Battal Gazi Destanı (Battal-Name)
- Cengiz Han Destanı (Cengiz-Name)
- Manas Destanı
- Satuk Buğra Han Destanı
- Göç Destanı
- Türeyiş Destanı
- Bozkurt Destanı
- Ergenekon Destanı
- Oğuz Kağan Destanı
- Şu Destanı
- Alp Er Tunga Destanı
- Yaratılış Destanı